

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR
V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 02/86 84 0129, 0130
E-mail: cervenka@soc.cas.cz

Jak vidíme současný izraelsko-palestinský konflikt?

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2002</i>
Otázky:	<i>PM.11 – PM.19</i>
Termín terénního šetření:	<i>20. – 27. 5. 2002</i>
Počet respondentů:	<i>1083</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>20. června 2002</i>
Kód tiskové informace:	<i>pm20620</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci květnového šetření, které proběhlo jako součást výzkumu Naše společnost 2002, jsme dotázaným položili několik otázek, které se týkají aktuálního vývoje konfliktu mezi Izraelem a Palestinci.

Zájem o dění na Blízkém východě

Nejprve jsme zjišťovali, nakolik se lidé o události na Blízkém východě vůbec zajímají.¹ 42,3 % respondentů v šetření uvedlo, že se o vývoj situace na Blízkém východě rozhodně (7,8 %) nebo spíše (34,5 %) zajímá, 55,2 % naopak vyjádřilo spíše (40,2 %) či rozhodně (15,0 %) svůj nezájem a zbývajících 2,5 % odpovědělo, že neví.

Relativně vyšší zájem o události na Blízkém východě přitom projevovali muži, lidé s vyšším vzděláním, respondenti s dobrou životní úrovní, dotázaní ve věku 45 až 59 let a obyvatelé měst s populací nad 100 tisíc, zejména pak Pražané.

Kdo může za vznik a eskalaci konfliktu?

Část šetření se věnovala otázce, kdo podle mínění veřejnosti má největší podíl na vzniku a vystupňování současného konfliktu.² (viz tabulka č. 1.)

¹ Otázka všem respondentům: „Zajímáte se o vývoj situace na Blízkém východě? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne nebo rozhodně ne?“

² Otázka všem respondentům: „Kdo podle Vás má největší podíl na vzniku a vystupňování současného konfliktu mezi Izraelem a Palestinci? Jsou to především Palestinci, Izrael, obě strany stejně nebo někdo jiný? Řekněte kdo?“

Tabulka č. 1 – **Hlavní odpovědnost za konflikt**

Palestinci	22,3
Izrael	5,2
obě strany stejně	41,1
někdo jiný	2,6
neví	16,9
nezajímá se	11,9

procenta ve sloupci

Podle výsledků se občané ČR nejčastěji kloní k názoru, že odpovědnost za stávající konflikt mezi Izraelem a Palestinci nesou rovným dílem obě znesvářené strany. V šetření to uvedly přibližně dvě pětiny dotázaných. Zbytek těch, kdo mají na věc utvořen nějaký názor, většinou připisuje vinu Palestincům, což v šetření učinila více než pětina respondentů, přibližně jeden z dvaceti Čechů vidí největší díl odpovědnosti na straně Izraele a malá část respondentů považuje za hlavního viníka někoho jiného.

Pokud jde o jednotlivé sociodemografické či jinak definované skupiny obyvatel, analýza odpovědí respondentů, kteří mají na věc vytvořen nějaký konkrétní názor, ukázala, že pořadí jednotlivých názorů z hlediska jejich četnosti je u všech v souboru významně reprezentovaných skupin stejné, jako bylo v celém souboru. Přesto byly určité diference zaznamenány z hlediska politických preferencí, kde stoupenci KSČM relativně častěji za hlavního viníka označovali Izrael, a z hlediska pohlaví, když muži poněkud více připisovali vinu Palestincům, zatímco ženy poněkud častěji uváděly obě zúčastněné strany.

Jak se díváme na postup Izraelců na palestinských územích?

Dále byly zkoumány postoje naší veřejnosti k operacím izraelských ozbrojených sil proti Palestincům na Západním břehu Jordánu a v pásnu Gazy.³

Tabulka č. 2 – **Operace izraelských ozbrojených sil**

	všichni dotázaní	ti, kdo za hlavního viníka konfliktu považují		
		Palestince	obě strany	Izrael
rozhodně souhlasí	6	23	1	4
spíše souhlasí	15	42	12	4
spíše nesouhlasí	25	18	37	25
rozhodně nesouhlasí	11	2	14	51
neví	43	15	36	16
souhlas/nesouhlas	21/36	65/20	13/51	8/76

procenta ve sloupci

³ Otázka: „Souhlasíte nebo nesouhlasíte s operacemi izraelské armády na územích spadajících pod kontrolu palestinské samosprávy?“

Z výsledků plyne, že mezi našimi občany převažuje nesouhlasný postoj k aktivitám izraelské armády na palestinských územích (36 %) nad názorem opačným (21 %). Více než dvě pětiny z nich (43 %) však nemají na tuto věc utvořen konkrétní názor. Postup Izraele na okupovaných územích má přitom výrazně převažující podporu mezi lidmi, kteří hlavního viníka vzniku a eskalace násilností vidí v Palestincích, zatímco občané s jiným názorem na původ konfliktu izraelskou ofenzívou v naprosté většině odmítají. Kromě členění z hlediska názorů na otázku viníka vzniku a stupňování současného násilí se významnější difference objevily už jen z hlediska pohlaví – muži častěji než ženy vyslovovali souhlas s postupem Izraele, zatímco ženy se naopak častěji uchýlovaly k odpovědi „neví“, přičemž zastoupení nesouhlasících bylo u obou pohlaví vyrovnané.

Lidé, kteří vyslovili souhlas s postupem Izraele (n=222), přitom svůj postoj nejčastěji zdůvodňovali⁴ tím, že se ze strany Izraele jedná o boj proti terorismu (43 %) nebo o sebeobranu (28 %). Dalších 8 % pak vyjádřilo mínění, že Palestinci rozumějí pouze síle, po 7 % respondentů se vyslovilo v tom smyslu, že je nezbytné udělat na palestinských územích pořádek nebo že se z izraelské strany jedná o spravedlivou odplatu, a 5 % vidí ve vojenské akci krajní, ale zároveň i jediné možné řešení.⁵

Respondenti, kteří se vyslovili proti izraelské ofenzívě (n=390), pak argumentovali⁶ tím, že Izrael palestinská území okupuje a že na nich jeho vojáci nemají co pohledávat (30 %), že válka a násilí jsou obecně nepřijatelné (18 %), že vojenská intervence Izraele na palestinských územích nic neřeší (16 %), že akce vyvolá jen další odvetné útoky ze strany Palestinců (11 %) a že operace ozbrojených sil postihuje nevinné civilisty včetně starých osob, žen a dětí. Vedle toho 4 % dotázaných nesouhlasících s postupem Izraele tento postup označila jako projev mocenské nadřazenosti spojené s uplatňováním práva silnějšího, 2 % vyjádřila obavu z možného rozšíření konfliktu a stejný podíl na konto izraelské ofenzívy uvedl, že jde o přemrštěnou nebo zcela neadekvátní reakci na sebevražedné atentáty palestinských radikálů.⁷

Názory na možnou eskalaci a rozšíření konfliktu⁸

Tabulka č. 3 – Hrozí další stupňování a rozšíření konfliktu?

	ano		ne		neví
	rozhodně	spíše	spíše	rozhodně	
Stupňování v Izraeli a Palestině	17	55	5	0	23
Rozšíření do jiných zemí	7	35	24	1	33

procenta v řádku

Z hlediska možností dalšího vývoje izraelsko-palestinského konfliktu veřejnost v ČR téměř všeobecně zastává názor, že může následovat jeho

⁴ Otevřená otázka: „Proč souhlasíte?“

⁵ Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi.

⁶ Otevřená otázka: „Proč nesouhlasíte?“

⁷ Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi.

⁸ Otázka všem respondentům: „Myslíte si, že v současném izraelsko-palestinském konfliktu hrozí a) jeho další stupňování v Izraeli a Palestině a b) jeho rozšíření do okolních zemí?“

další eskalace uvnitř samotného Izraele a palestinských území, která Izrael fakticky ovládá. V šetření to uvedlo 72 % dotázaných, zatímco opačné mínění vyjádřilo pouze 5 % a zbylých 23 % odpovědělo, že neví. V případě možného rozšíření konfliktu i do sousedních států již nejsou názory našich občanů tak jednotné, ovšem i zde jasně převládá mínění připouštějící negativní scénář dalšího vývoje (42 %) nad jeho odmítnutím (25 %) s tím, že třetina lidí nemá v tomto ohledu vytvořen názor.

Zahraniční faktor v izraelsko-palestinském konfliktu

V rámci šetření jsme rovněž zjišťovali, jak lidé hodnotí roli či působení organizací a států, které se v otázce izraelsko-palestinského konfliktu nejvýrazněji angažují – Organizace spojených národů (OSN), Spojených států amerických (USA), Evropské unie (EU) a Ligy arabských států (LAS).

Tabulka č. 4 – **Jak působí v izraelsko-palestinském konfliktu?**⁹

	dobře		špatně		neví
	velmi	spíše	spíše	velmi	
Organizace spojených národů	2	23	29	8	38
Spojené státy americké	2	24	28	13	33
Evropská unie	1	19	22	9	49
Liga arabských států	1	8	20	10	61

procenta v řádku

Ve všech zkoumaných případech výsledky ukázaly převahu kritiky nad pozitivním hodnocením působení jednotlivých daných subjektů v současném blízkovýchodním konfliktu. Relativně více přitom v dobrém či zlém veřejnost vnímá roli USA a OSN než působení EU a zejména Ligy arabských států, u nichž se respondenti v polovině či dokonce ve třech pětinách případů nedokázali blíže vyjádřit.

Postoje k jednotlivým subjektům jsou přitom navzdory celkové vnější podobnosti dosti odlišné. Působení USA je převážně příznivě hodnoceno těmi, kdo podporují vojenské operace Izraele na palestinských územích a kdo za hlavního viníka vzniku a eskalace konfliktu na Blízkém východě považují palestinskou stranu, zatímco jako velmi negativní jej hodnotí ti, kdo s postupem Izraele nesouhlasí, případně kdo vidí hlavní díl viny za vypuknutí a následné vystupňování násilí na straně Izraele či přímo samotných Spojených států. Z hlediska politických preferencí působení USA hodnotí kriticky zejména příznivci KSCM. Naproti tomu v případě OSN jsou stoupenci izraelské politiky – společně s jejími nejvyhraněnějšími odpůrci – relativně více kritičtí, zatímco příznivější hodnocení působení OSN lze zaznamenat mezi těmi, kdo za viníka vzniku a eskalace konfliktu považují shodně obě strany. Ti, kdo rozhodně podporují izraelskou ofenzívu na palestinských územích, se vyslovují poněkud kritičtěji i na adresu EU. Postoj k palestinsko-izraelskému konfliktu a k vojenským

⁹ Otázka všem respondentům: „*Jak byste v souvislosti se současným izraelsko-palestinským konfliktem hodnotil působení Organizace spojených národů, Spojených států amerických, Evropské unie a Ligy arabských států?*“

akcím Izraele na palestinských územích pak pochopitelně diferencoval i pohled na působení LAS. Jinak v případě všech subjektů bylo zaregistrováno relativně příznivější hodnocení jejich působení mezi respondenty s dobrou životní úrovní.

Kromě hodnocení dosavadního působení mezinárodního faktoru v izraelsko-palestinském konfliktu byly zjišťovány i názory na to, zda by zvýšení jeho participace na řešení současné blízkovýchodní krize přispělo k jejímu překonání či nikoli.¹⁰

Tabulka č. 5 – **Role mezinárodního společenství při řešení krize**

rozhodně ano	13
spíše ano	35
spíše ne	16
rozhodně ne	6
neví	30
ano /ne	48/22

procenta ve sloupci

Navzdory vždy převažujícímu kritickému hodnocení dosavadní role výše zkoumaných subjektů představujících mezinárodní faktor se naše veřejnost převážně kloní k názoru, že by vyšší míra zapojení mezinárodního společenství mohla být prospěšná při řešení stávající krize. Výrazně častěji tento názor přitom zastávají ti, kdo příznivě hodnotí už i dosavadní působení OSN, EU či USA.

Je v dohledné době šance na trvalejší mírové řešení konfliktu?

Tabulka č. 6 – **Trvalejší mírově řešení konfliktu¹¹**

rozhodně ano	1
spíše ano	13
spíše ne	48
rozhodně ne	9
neví	29
ano /ne	14/57

procenta ve sloupci

Výsledky odpovědí na tuto poslední otázku ukazují, že vyhlídky na případné mírové řešení v nějakém dohledném termínu jsou hodnoceny převážně skepticky, přičemž dílčí rozdíly v pohledu na tuto věc nejsou příliš velké. Mírně vyšší optimismus lze zaznamenat prakticky jen mezi lidmi, kteří spojují nějaké naděje na překonání stávající blízkovýchodní krize s výraznějším zapojením mezinárodních institucí do jejího řešení.

¹⁰ Otázka všem respondentům: „Myslíte si, že by k překonání krize na Blízkém východě přispělo výraznější zapojení mezinárodního společenství do jejího řešení?“

¹¹ Otázka všem respondentům: „Domníváte se, že v dohledné